

Leticia Asenjo:

“L'amor cap als pares no ha de ser incondicional”

Lucía Montobbio

El quart manament ha fet molt de mal al llarg de la història de la humanitat perquè no és cert que als pares se'ls hagi d'honar facin el que facin. Això és el que defensa la psicòloga infantil i escriptora Leticia Asenjo Huete (Granada, 1978) en el llibre *Honraràs pare i mare*, quart títol de la sèrie *Deu Manaments*, amb la qual l'editorial Fragmenta convida a repensar els grans temes de la contemporaneïtat seguint el fil conductor del decàleg.

Menciona la importància de reconèixer i treballar els patrons de comportament adquirits durant la infància. ¿Quins consells dona a aquells que intenten identificar i trencar aquests patrons?

Per poder crear un entorn més saludable del que s'ha viscut, és essencial tenir clar que ser crític amb la família o entorn no significa que no hi hagi estima o respecte. Si no, ens serà impossible distanciar-nos i prendre la perspectiva suficient per valorar quins d'aquests patrons són sans i volem mantenir, i amb quins volem trencar. Estimar els pares no significa identificar-se cegament amb la criança que ens van proporcionar.

Escriu sobre la importància de l'autonomia dels fills en la construcció de relacions saludables amb els seus pares. ¿Com podem fomentar aquesta autonomia sense perdre el vincle familiar?

L'autonomia dels fills comença des del mateix naixement, perquè si la mare no “expulsés” l'infant de dins seu, aquest moriria. Però l'ex-

pulsió no significa abandó, sinó un distanciament necessari perquè el nadó adquireixi progressivament la capacitat de sobreviure ell sol i acabi sent un adult funcional i responsable amb capacitat de cuidar els altres. Com que un nadó encara no és autosuficient, la mare i la resta de cuidadors en continuaran tenint cura, però des d'un altre lloc. Aquest moviment d'autonomia-distanciament, cura-apropament és el que s'ha d'anar graduant al llarg de tota la criança, en funció del moment evolutiu de l'infant i del que està preparat per assumir.

En aquests moments, és preocupant com hi ha moviments que

agafen teories vàlides, com les del vincle, per justificar pautes de criança que anul·len l'autonomia dels infants i els infantilitzen innecessàriament, fent-los dependents dels adults al càrrec, com per exemple l'allargament fins a primària de l'al·letament matern o del co-lit. Cada vegada hi ha més demandes a escoles de mares que volen acompanyar els seus fills de colònies per poder-los continuar alletant. Aquesta és una necessitat i una dependència dels adults que no fan cap favor als fills i filles.

¿Quins elements específics de la criança poden deixar una empremta més profunda en la nostra psique?

En positiu, unes relacions prou bones en què hi ha confiança, es fomenta una autonomia saludable i fonamentada en el moment evolutiu de l'infant; unes relacions en què els pares tenen presents les necessitats dels fills i saben que són persones amb drets i llibertats i, per tant, se'ls escolten i aprenen d'ells des del respecte.

En negatiu, quan hi ha relaci-

“Estimar els pares no significa identificar-se amb la criança que ens van proporcionar”

ons de maltractament, abandó o negligència, o quan les necessitats dels pares passen per davant de les dels fills. Aquí podríem posar l'exemple d'aquests patrons de relació de què parlàvem abans, basats en el control i la sobreprotecció, perquè hi ha carències emocionals no resoltes en els pares, que tenen com a conseqüència una excessiva dependència dels adults vers els fills; en definitiva, quan no hi ha consciència que els fills no són propietat dels pares i que tenen un camí i una llibertat pròpies per davant, on els pares som acompanyants mentre ens necessitin, però res més.

En la seva experiència com a psicòloga infantil i juvenil, ¿quins són els efectes més comuns de les relacions tòxiques amb els pares en les relacions posteriors?

Repetir aquests patrons: si no hi ha consciència i no fem una reflexió crítica amb l'educació rebuda, acabarem a llocs similars perquè és el que creurem que és la normalitat. Si han abusat de nosaltres "en nom de l'amor", acabarem en relacions abusives o perpetrant abusos perquè haurem identificat que ser estimats i estimar és això.

¿Com creu que la cultura i la societat contribueixen a la perpetuació de les dinàmiques tòxiques en les famílies?

Hi ha una gran idealització de la família i es perdonen actuacions

que, en altres contextos, es condemnen sense pudor. L'altre dia llegia un article en què es parlava dels motius que poden portar un infant a cometre un assassinat i, quan la periodista esmentava el context familiar (en la majoria d'exemples hi havia maltractaments i abusos greus, abandonaments, carència i negligència extrema, addiccions, etc.), el to era de justificar els comportaments dels progenitors, de buscar explicacions que ens acabessin fent llàstima. Això, per exemple, no passa en el cas de Dani Alves o de la Manada, en què a poca gent se li acudeix exculpar les violacions pels problemes personals o la infantesa dels violadors.

La dinàmica només la podem trencar si trenquem amb el quart manament, precisament. L'amor cap als pares no ha de ser incondicional perquè, si sempre seran perdonats i honorats, facin el que facin, les famílies tenen carta blanca per cometre tota mena d'abusos sense tenir por de les conseqüències.

¿Què cal fer per trencar amb la idea que els pares sempre han de ser respectats i honorats?

Repensar què vol dir honorar i respectar, i tenir present que no són sinònims de perdonar i acceptar incondicionalment el que hem viscut. Honrar i respectar potser vol dir trencar amb les dinàmiques familiars viciades, per iniciar uns patrons nous més saludables. També renunciar a ser acceptat incondicionalment per la família, ja que sovint la persona que trenca amb les dinàmiques familiars tòxiques és rebutjat. Hem de poder acceptar no ser agradats i complaents, i que potser aquest és un camí que comporta distància i soledat. I també renunciar a voler canviar la família, si la família no vol canviar, perquè aquesta és una manera de quedar enganxats i en una situació de dependència igualment, esperant rebre allò que no vam rebre adequadament quan érem menuts.

Escric sobre la dificultat de perdonar els pares en casos d'abusos o maltractament. ¿Com es pot gestionar la necessitat de perdó sense ignorar el dany causat?

Potser resoldre el trauma d'un maltractament no ha de passar necessàriament per perdonar el maltractador. Crec que aquesta és una de les interpretacions nocives del quart manament, que ens força a perdonar perquè, si no, sembla que no podrem aconseguir la pau. I no té per què ser així. Conscienciar i distanciar-se del maltractament i de les persones tòxiques és el primer pas per tenir una millor qualitat de vida, això sí que és segur. A partir d'aquí, la persona té dret a valorar quin és el camí que la porta a resoldre el trauma, i aquest camí pot passar per necessitar el perdó, o no. Si el perdó és imposat, com en el quart manament, vol dir que és una necessitat de qui exerceix el poder, per poder continuar-lo exercint sense culpes ni restriccions. |

1 Leticia Asenjo, autora d'*Honraràs pare i mare*. FOTO: Cedida per Fragmenta.